

Новак Паравац, проф.

РАЗВОЈ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА ПРОГРАМА

Физичко васпитање, у својим основама, постоји од када постоји људско друштво и, према томе, у цјелини је историјска категорија.

Валидност термина наставног предмета потврђује значење синтагме „Физичко васпитање“ која се састоји од двије ријечи, 1. придјева „**физички**“ (природни, основан у природи, чулни, тјелесни) који указује на природну датост човјека као интегралног бића (когнитивно – афективно – моторичког), 2. термин **васпитање** (education, Erziehung, воспитание) указује на процес преношења и усвајања знања, вјештина и навика. Уопштено речено матична област физичког васпитања је дјелатност васпитања програмима и укупним антрополошким контекстом физичке активности.

Физичко васпитање се постепено уводи у школску наставу у првим годинама 19. вијека када је имало задатак да уз остале предмете послужи циљевима старе буржоаске школе и посебно стварању круте дисциплине, милитантизма. Као главна средства служиле су стројеве вјежбе, просте вјежбе и вјежбе на конструисаним справама (коњу, разбоју, вратилу), у којима се у првом реду истицала маса облика у њиховом извођењу а мање дјеловање појединих покрета и кретања и њихова практична примјенљивост и утицај на организм.

Док је деветнаести вијек означио проблеме организације физичког васпитања у оквиру образовног система дотле је двадесети вијек означио проблем реализације физичког васпитања у школском систему.

Послије Другог свјетског рата службено је усвојено 8 планова и програма физичког васпитања за основне и средње школе и сви они представљају **педагошки, образовно-васпитни промашај** јер се школа врти у зачараном кругу просветитељске педагогије која вјерује да гомилањем знања извршава свој друштвени задатак. Она физичко образовање своди на стицање моторичких стереотипа, на стицање вјештина, на стварање мртвог фонда спортско-техничких умијења и вјештина којима се ученик у животу не може и не умије користити.

С обзиром на редефинисану улогу сврхе и циљева физичког васпитања неопходно је и програм физичког васпитања распоређеног у три тематска подручја и то за: **развијање физичких способности, спортско-техничко образовање и повезивање физичког васпитања са животом и радом**, редефинисати у садржине физичког васпитања ученика који се **структурирају** у моторичке активности по тематским цјелинама, и то за: **развој моторичких способности, стицање моторичких умијења и навика, те стицање теоретских знања**.

Рedefинисана сврха физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, са осталим образовно-васпитним подручјима допринесе интегралном (когнитивном, афективном и моторичком) развоју личности ученика, првенствено развоју моторичких способности, стицању и примјени моторичких умијења, навика и неопходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Реструктурирање садржаја, опсег, дубина, и редослијед основних, помоћних и допунских средстава рјешавамо тако што програм физичког вјежбања разврставамо

по различитим основним критеријумима (моторичке активности), помоћним критеријумима (објекти, справе, реквизити) те по критерију функционалних способности.

Према томе одређене кретне активности – тјелесне вјежбе нису саме себи сврха, оно што ученик треба да научи, оно што треба да се „обрађује“, претежно и само методом практичног вјежбања, већ су оне средство које примјењујемо, упражњавамо и којим првенствено утичемо на развијање моторичких способности, а уједно и на стицање одговарајућих умијења и навика.

Рационализација

Развој наставних планова и програма треба да тежи растерећивању од сувишног и непримјереног стицања знања и умијења ка развоју способности, особина и других карактеристика, личности ученика у складу са његовим потребама и потребама друштва.

Реевалуација васпитно-образовног процеса

У реевалуацији васпитно-образовног процеса потребно је умјесто „нормираног“ процјењивати напредак. С обзиром да је физичко вјежбање процес којим желимо нешто да развијемо или усвојимо поједине кретне навике или умијења значи да морамо да вреднујемо само напредак али као посљедицу васпитно-образовног рада а не генетског кода.

Према томе одређене кретне активности – тјелесне вјежбе, нису саме себи сврха, оно што ученик треба да научи, оно што треба да се „обрађује“, претежно и само методом практичног вјежбања, већ су оне средство које примјењујемо, упражњавамо и којим првенствено утичемо на развијање моторичких способности, а уједно и на стицање одговарајућих умијења и навика.

У свом образовно-васпитном раду у настави физичког васпитања мора се одговорити на питања: **шта, када, чиме, колико и ради чега** али и **како** упражњавати различите моторичке активности да бисмо допринијели интегралном развоју личности сваког ученика, а с обзиром на мото да „**нема веће неједнакости од једнаког третмана неједнаких**“.

Резиме

Док је деветнаести вијек означио проблем увођења и организације основне наставе физичког васпитања са војничком усмјереношћу у оквиру образовног система и почивајући на различитим гимнастичким системима, дотле је двадесети вијек означио проблем квалитетне реализације физичког васпитања у школском систему тежећи већој хуманизацији физичке културе у цјелини. Тако да можемо закључити да су реформе образовања, (али и физичког васпитања) заправо више ишле на поправљање затеченог стања него на њихово темељито мијењање, тако да није било стварне реформе, већ само иновације наставе физичког васпитања.

Из овога произилази неопходност измјене и преусмјеравање наставних садржаја званичних НПиП на развој функционалних способности.

У табелама представљени наставни садржаји као и примјер увођења заједничких језгара и часова опште физичке припреме.

**ПРЕГЛЕД БРОЈА ЧАСОВА ПО ТЕМАТСКИМ
ЦЈЕЛИНАМА И РАЗРЕДИМА**

Ред. број	Спортска област	Р А З Р Е Д				Укупно	Напомена
		VI	VII	VIII	IX		
1.	Атлетика	12	9	15	10	46	
2.	Гимнастика	20	16	12	10	58	
3.	Ритмика и плес	-	10	8	8	26	
4.	Рукомет	18	6	6	-	30	
5.	Одбојка	-	6	18	-	24	
6.	Кошарка	8	18	6	-	32	
7.	Мјерења и тестирања	14	7	7	7	35	
8.	Изборни програм	-	-	-	33	33	
	Укупно:	72	72	72	68	284	

**ПРИЈЕДЛОГ БРОЈА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА
И РАЗРЕДИМА**

Ред. број	Спортска област	Р А З Р Е Д				Укупно	Напомена
		VI	VII	VIII	IX		
1.	Атлетика	11	8	8	9	36	
2.	Гимнастика	18	14	10	8	50	
3.	Ритмика и плес	-	8	6	8	22	
4.	Рукомет	6	14	6	-	26	
5.	Одбојка	-	6	14	-	20	
6.	Кошарка	16	6	6	-	28	
7.	Фудбал	2	2	2	-	6	
8.	Борилачке вјештине	-	-	6	6	12	
9.	ОФП	6	8	8	8	30	
10.	Мјерења и тестирања	13	6	6	6	31	
11.	Изборни програм	-	-	-	23	23	
	Укупно:	72	72	72	68	284	

**ПРЕГЛЕД БРОЈА ЧАСОВА ПО ТЕМАТСКИМ
ЦЈЕЛИНАМА И РАЗРЕДИМА- СРЕДЊЕ ШКОЛЕ**

Рбр.	Област	M 1	M2	M3	M4	M5	M6	M5	M6	M7	M8	Напомена
1.	Мјерења и тестирања	8	8	-	8	-	8	-	8	-	8	
2.	Атлетика	8	8	10	8	10	8	10	8	10	8	
3.	Гимнастика	8	8	10	8	10	8	8	6	8	6	
4.	Спортска игра по изб.	10	10	14	10	14	10	14	10	14	10	
	Укупно	34	34	34	34	34	34	32	32	32	32	

**Приједлог броја часова по областима
модулима и разредима**

Рбр.	Област	M 1	M2	M3	M4	M5	M6	M5	M6	M7	M8	Напомена укупно
1.	Мјерења и тестирања	6	6	-	6	-	6	-	6	-	6	30 часова
2.	Атлетика	6	6	8	6	8	6	8	6	8	6	62
3.	Гимнастика	6	6	8	6	8	6	8	6	8	6	62
4.	Ритмика и плес	2	2	2	2	2	2	-	2	-	2	16
5.	Борилачке вјештине	3	3	3	3	-	-	-	-	-	-	12
6.	Спортска игра по изб.	6	6	9	7	12	10	12	8	12	8	90
7.	Час ОФП	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40
	Укупно	34	34	34	34	34	34	32	32	32	32	322 часа